

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Quæst. I. Qvonam confirmatio in gratia, & induratio, seu obduratio in peccato, siue ad malum à prædestinatione, ac reprobatione differant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

DISPUTATIO VI.

*De reliquis ad prædestinationem, ac
reprobationem aliquo modo at-
tinentibus.*

TRTA nec admodum difficiila sub hoc titulo examinanda veniunt. Primum: quoniam confirmatio in gratia p̄destinationis, & induratio in malo à reprobatione differant? secundum, quid liber vitæ, vel mortis ultra p̄destinationem, vel reprobationem addat? Tertium de certo cum p̄destinatorum, tum reprobatorum numero.

QVÆSTIO I.

Quonam confirmatio in gratia, & induratio, seu obduratio in peccato, siue ad malum a predestinatione, ac reprobatione differant.

Differre illas à prædestinatione, & reprobatione, non differre potius supponitur à Theologis quam disputatur: cum non omnes prædeterminati confirmantur in gratia sunt, sed ex speciali privilegio eorum paucine obduratio cordis mali sit ad peccatum sit omnium reproborum sed obinatorum, & valde contumacium in peccato: quare quoniam hæc prædeterminatione, & reprobatione differant restat examinandum.

CERTAMEN I.

*De confirmatione in gratia notata, &
Doctorem sententia proponuntur.*

Gratia, in qua, seu de cuius confirmatione agimus
Auxilium non efficit formaliter iustificans, gra-
tiumque Deo reddens prædeterminatum cui confirmatio
in gratia specialis De privilegio contigit. Cum autem præde-
stinatio omnis sine qua confirmatio esse non potest, do-
minum perseverantem contineat, & hoc confirmatio in gra-
tia necessario, vel claudet vel supponit: nec eam folum,
perfeuerantiam, quæ factis prædeterminationi foret. Etenim
perfeuerantiam prædeterminationi necessariam infans im-
mediate post iustificationem obitus sæpe fecit, ac facit
ut beatissimi facillimique latronis, ac recens baptiza-
torum obituum infantium exempla demonstrent. Re-
quirit ergo confirmatio in gratia perseverantiam in ea pro
vita statu diuturnitatem de sefe virtualem per multa, di-
tutque tempora, certamina, occasiones, ac tentationes ve-
hementes pluresque peccandi, atque à iustitia, & sanctita-
te recedendi, ita Doctores omnes antiqui, ac recentiores
scholastici fete omnes. Probatu primo, quia alia facrum
confirmatorum in gratia collegium plus nimio ad præde-
stinatos omnes amplius tribuendo, quia confirmatio in
gratia, huc obfirmatio alicuius contra peccatum absolu-

te dicta, non est ad tempus aliquo, & occasione, & trans-
tationem vnam vel alteram qualemque peccata, sed
ad omnes, & per tempus quodcumq; peccatorum opor-
tuit inuasionibus, & tentationibus quibuscumq; tam
acerrimis esse posse: quemadmodum, neque ar, cinis
vel aliqua firma obstrumatque absolute contra ho-
stium impetus, & militares inuasiones dicitur, quod mi-
nistris armis, militibus, illa solum instructa sit, ad tem-
pus breuiusculum, vniue solum vel alteri hostium inua-
sioni sit refutata, sed quae omnibus hostium inuasionibus,
quantumvis duris, & vehementibus hostium inuasionibus,
& ad tempus quodlibet resistere apta sit, & parata.
Tercio probatur ab opposito confirmationis, & oblationis
reprobi in malo: quae sane illius non est, qui ad
tempus solum perbeare, vniue vel alteri exercitui velle-
menti, Dei inspirationi, vt non peccet, peccataque as-
sistat, resistit, fed eius solum, qui Dei frequenter, velle-
mentibus perque temporibus, & occasione plures inuasi-
onibus resistere aptus, & duritie cordis sui quasi natus
est, fardaque afflicti (vt Spiritus sanctus ait) iusti nam-
que cordis obitrat. Ita Theologi omnes de cordis in-
durate, & obdurate peccatorum in malo
resuere Molina. l. p. q. cita. a. 4. Henric. d. 3. p. c. 1.
Soto Driedone. Rossae, cano, & alii Ariaga. d. 3.
sect. 4.

2. Sed et aliquum nostrum reprehendes, quod i. c. to. asseruerit etiam cum primo quis peccat veniale Del inspirationibus obstitit obturatione in malum propore sermonis peccare: quod nulum vni de-
nisi pluribus vehementibus, inspirationibus per diu-
num tempus obstitit falsum reputat Ariaga, pri-
mum reputauerit Herize; quare neque confirmationem in gra-
tia illi aduerfam abique diuturna per occasiones plures
et vehementes acrim tentationum vidiois, sermonis
proprietate effe absolute non posse. Contra vni Chri-
stophorus de Vega Palatra. i. Theologie Mariana.
cert. 110. p. 1186. §. *Roboratur amplius* cum tempore di-
tuturnitate et per occasiones plures et vehementes ten-
tationum victoriam ad proprietatem confirmationis in gra-
tia impertinentem ac libere conficitur ceteri: facilius
diuturnitatis effe taxanda nullum rationis fundamen-
tum, sed solum pro cuiusque arbitrio effe pollici qua-
si. Vazquez notio videtur conficere. Hocum autem Dubi-
rum pugnam facile dirimes, si notari has in re notis ve-
ba attendas, quibus diximus diuturnitatem reuolui
peccatis occasionebusque, et tentationibus vehementibus
pluribus ad confirmationem in gratia reuolui de fa-
cili. virtuali seu habilem effe effe ex eo dno
tentationibus quantum magnis frequentibus et ad longum
quodque tempus refectius confirmamus in gratia, et
ad facilius i quocirca conditionate victorias tentationum
inquam longo tempore concernit, si docuerit, aliquando
vix tentationum, aut temporis mensura; quod autem
longius breuiusque tempus maiore, vel minore ten-
tationum vehementia, et occasionebus frequentia condi-
tatis in gratia obstat detur, per accidenti propositi
firmatis in gratia est.

[illegible]

ac pluribus, & pluribus vehementioribus Dei inspirationibus restituro tunc: vel semel improbus resistat, ac peccet, ex propriè dicta obdurate cordis, & absoluta in duratione cordis in malo resistet, & peccabit, vt bene Vasquez aiebat, quin Herize, & Arriaga impugnationes quidquam contra ipsum præsent, vt eas legenti patebit: quare earum solutionibus applicandis, & explicandis abstinco.

4. His prænotatis. Prima Catholicorum Doctorum sententia est Catherini r. de prædest. Dei c. vi. & lib. 3. cap. 1. & 2. illa sua electione ad gloriam efficace, & antecedente merita, & mediorum etiam efficacium electionem, quam respectu eximie prædestinatorum paucorum admittit, eorumdem confirmationem in gratia stare censuit: quia ea ita electis impotentia physica, & absoluta antecedens ad non peccandum mortaliter ita electis, inducitur: quare & ad iustitiam, & sanctitatem gratiamque sanctificantem amittendam ipsis auferitur libertas: Catherinum sectus est Ledefina, de auxil. q. vi. princip. art. 7. ad confirmat. argum. 6. vterque tamen libertatem ad merendum, vel non merendum, venialiterque peccandum, vel non peccandum ita in gratia confirmatis relinquunt. Nolter Valentia t. 1. in 1. p. q. 2. 3. d. 1. p. 1. punct. 4. §. 7. vers. vi. & d. 8. de grat. q. 3. punct. 4. §. 2. post 4. conclusionem versu. Tercio alii in ea antecedente electione efficace ad merita prædestinati in gratia confirmati eius in gratia confirmationem constituit: ea vero impotentiam antecedentem peccandi mortaliter, & confirmato induciturque amittendi gratiam libertatem absolute auferri negat. Hoc enim in sententia Catherini adeo est durum, dicam erroneum vt cunctis eius tempestatis Doctoribus Catholicis valde mouerit stomachum. Ioann. à Bononia, de prædest. p. 2. opin. 3. prius cum Catherino colloquitur coram, & vulgato scripto illud consutaui: Dominicus item Soto in c. 9. ad Roman. digressi, de prædestinatione Corduba 1. questionarij, q. 36. Bartholom. Camer. Dialogo Cathol. cap. 10. temerarium, scripturæ aduersum ac erroris nota dignum censent, ac Vega insuper in Tridentin. c. 1. idcirco Sixtus Senensis, qui id aliquandiu tenuerat, & docuerat, tandem retractauit. Bibliothecæ annotat. 2. 48. Horum iudicio Theologi, & scholæ omnes Catholice concordant. Scotica, & Thomistica vtrique Dominicana etiam recentior, & Iesuitica tam Vasquiana quam Soanistica, indeque Vasquiana efficaciam antecedentem electionem prædestinati cuiusvis (confirmati etiam) ad gloriam Soanisticam impugnat, quod absolutam potestatem, & libertatem mortaliter peccandi finaliter ita antecedenter, & efficaciter electis non relinquat contra Thomisticam vero antecedentem etiam absolutam consensui nostro voluntatem efficacem prædeterminationem, & efficacem etiam suo modo antecedentem electi merita ad gloriam electionem: vtriusque autem totus labor, & studium est mille subtilitatibus consequentia illius ab antecedentibus meritis, liberumque arbitrij nostri vsum efficacibus Dei electionibus, & voluntatibus ad impotentiam & necessitatem absolutam libertati nostre aduersam siue in operando, siue in peccando, mortaliter etiam consequentia legitimitatem negare, conarique ostendere illegitimitatem, vt hac contr. & c. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. vidimus.

5. Et quidem in eo se Thomistæ Recentiores à Caluinistis discrepare contendunt quod illi suis antecedentibus efficacibus decretis electionibus, & prædestinationibus libertatem creatam euerri fateantur, atque absolutam ad oppositum impotentiam nobis induci, ipsi vero id electionibus efficacibus antecedentibus decretis, prædeterminationibus fieri constanter, & mordicus negent: sed ad rem præsentem specialius adhuc confirmationis impotentiam grauius etiam peccandi non induci, neque ad grauius peccata admittenda libertatem confirmatis euerri sepe scriptura testatur. Primo enim de saluandis Sanctisq; cunctis: quare, & de confirmatis in gratia dicitur Ecclesi. 31. *Qui posuit transgredi, & non est transgressus facere mala* (quibus vtrique damnarentur, ac æternum periret) & non fecit. Apoc. 3. *Tene quod habes ne alius arcebas coronam tuam*, prædestinatis omnibus, ac proinde confirmatis in gratia dictum, potestatem antecedentem absolutam ipsorum ad graue peccatum finale, quo à gloria deiciunt, & coro-

nam æternam amittant continet expresse, sed omnium vrgentissimum illud est Pauli in gratia confirmati, quod 1. Corinth. 9. de seipso dixit. *Castigo corpus meum, & in seruilitatem redigo: ne forte, cum aliis prædicauero ipse reprobus efficiar* illa enim voce forte absoluta euentus contingentia, & possibilitas (farentibus Patribus, Catholicis interpretibus, & Scholasticis omnibus) denotatur in scriptura, ac subinde absoluta & antecedens Pauli à salute decedendi & grauius peccandi potestas vi ad eum locum docent Euseb. Emisen. hom. 1. de init. quadrages. Origen t. 2. commentario in cap. 8. ad Rom. fine, & Patres reliqui, qui in eiusdem interpretationem inciderunt: cum ergo confirmatio in gratia solum consequentem impotentiam peccandi mortaliter, & amittendi gratiam, atque necessitatem perseuerandi in illa confirmatis in gratia possit afferre, eaque prædestinatis omnibus prædestinatione sola afferatur explicandum restat quidnam aliud, quod impotentia absoluta, & antecedens grauius peccandi, & amittendi gratiam non sit, speciale illud confirmatio in gratia priuilegium ita confirmatis apponatur.

6. Nonnulli apud Chrysostorum de Vega vbi proxime §. *perperam* docent esse illud fomitis extinctionem: eos tamen ipse refellit: quia ea in Adamo innocente fuit, quin fuerit in gratia confirmatus, quam amisit: verum nec prædestinatus fuit, prædestinatione status innocentie propria, alioqui nec gratiam, & innocentiam amisisset: extinctio autem fomitis sola confirmatio in gratia per hocce auctores non est, sed cum prædestinatione coniuncta, cum qua complet in gratia confirmationem: sed melius confutatur: quia (Deipara excepta) nemo confirmatus in gratia peccati fomitem habuit extinctum: patet in Paulo in gratia cum primis confirmato verbis nuper recitatis & illis insuper. *Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ*: lex autem membrorum legi mentis & rationi repugnans, nil aliud quam vitiosa habitualis concupiscentia, ac peccati viuis, & viuidis fomes est: illis denique eiusdem Pauli verbis. *Datus est mihi stimulus carnis meæ qui me colaphizat*. Secundo alij apud Vegam eundem ibidem ad remotionem externarum Demonum suggestionum pro confirmatione in gratia saltem complenda, recurrunt: quos acule leuiter ipse confutat in Demonibus qui confirmati in gratia non fuerunt, etsi ab eis Demonum suggestio fuerit remotæ, ac nulloquam illa peccarint: ceterum exceptis Luciferis, & ex eodem ordine supremo Angelis lapsis, reliqui inferiorum ordinum Demones illorum prauis suggestionibus ad hoc peccasse dubium mihi non est vt contra de Angelis, d. de statu viæ ipsorum ostendam, sed esto fuerint suggestiones Demonum aliorum ab aliis remotæ: cum prædestinati non fuerint earum suggestionum remotio confirmatio eorum in gratia non fuit, quæ sine prædestinatione esse non potest: quam amotio suggestionum in absolutam confirmationem in gratia completer si admissit. Melius impugnantur: quia Angeli boni ordinis primi confirmati in gratia pro statu viæ non sunt etsi fuerint prædestinati, ac nullam à malis Angelis suggestionem passi, neque pati ab eis naturæ ordine seruato potuerint, vt citato loco videbimus. Secundo cum Demones prauis suggestionibus Tyrannos ad Apostolos cruciandos à Deo accenderint, & exaceruerint, vt eos à fide, & Evangelica predicatione desicerent, atque exterrent, eosdem Apostolos prauas suas suggestiones, vt fide, & predicatione absterrent non immisisse incredibile est, cum tamen confirmatos in gratia Apostolos fuisse certum prorsus sit. Tercio demum: etsi omnis Dei externa protectio, & tam externarum, quam internarum tentationum ac suggestionum amotio ad prædestinationem, & propriam eius perseuerantiam donum spectet, ad speciale tamen confirmationis, & obfirmationis in gratia donum non spectat: nec (me iudice) spectare potest, vt ex nostre sententiæ probatione satis vero simile apparebit.

CERTAMEN II.

Nostrorum Vasquianorum, & Soaristarum ac Dominicanorum aliquot sententias expendo.

1. **N**oster Molina prima parte, questione 14. articulo 13. d. 18. docuisse videtur confirmationem in gratia prædestinationi, quam necessario supponit, addere revelationem de sua perseverantia factam prædestinato, id quod expressius, explicatiusque docuit Vasquez prima parte, d. 90. capite secundo, numero septimo, & 1. 2. tom. secundo, d. 200. capite quinto, numero 33. quem noti Discipuli secantur, & alij, in quibus Christophorus de Vega citato certamine 10. & numero 1185. §. *Confero illum solum*: sub cuius finem refert etiam nostrum Balthazarem Alvarez Lusitanum Primum Eboensis Academiae Professorem: cuius patriam, & reliqua noto, ne illum esse putes nominis & cognominis eiusdem nostrum etiam, Castellatum tamen, venerabilem sanctitate virum, atque Sanctæ Theresiæ confessorium, & præcipuum eius in spiritu Magistrum, ipsa testante, promotorem de cuius sanctimonia, & perfectione spirituali eiusdem sanctæ testimonium ex Dei revelatione extrahit: illum Sanctorum omnium militantis tunc Ecclesiæ perfectissimum fuisse, eandem sententiam reputat Soarez tom. 3. de gratia libro 10. capite octavo. Probat Vasquez, quia confirmatio in gratia nec stat, nec stare potest in aliquo asserente absolutam necessitatem perseverandi in illa antecedentem, ac simpliciter talem, neque item in consequente necessitate perseverandi præcisè: eam liquidem prædestinationi cuius prædestinato facit: addet ergo eius necessitatis perseverandi in gratia revelationem, quæ subiectivam addat, ut non obiectivam perseverandi certitudinem, & securitatem, ac non peccandi firmitatem. Huc evadit Christophori Vega ratio, seu potius explicatio supra numerum 1187. §. *Arbitror ergo*: quia obiectiva non peccandi necessitas nequit non esse vel antecedens, in qua ut vidimus confirmatio in gratia non stat, vel consequens, quæ prædestinatione continetur, nec potest esse obiectivæ maior, ut eo excessu maioris consequentis necessitatis stare vel compleri confirmationem in gratia dicamus: solum ergo esse potest maior subiectiva, firmitas necessitas, ac securitas non peccandi ex Dei revelatione de perseverantia futura facta prædestinato, ex qua deinceps obfirmatione animo vitæ huius pericula, aggredietur, & negliget, quasi per contemptum quantumvis acres tentationes, quam alij prædestinati, quibus de sua perseverantia in gratia ex divina revelatione non innovaverit: quare non ita obfirmato, confirmatque animo in gratia, & perseverantia esse merito dicuntur: id quod appositio exemplo præmissis explicuerat numero 1185. §. *Confero illum*: si enim quis viam plerumque latronibus obsessam, ac semper proinde obnoxiam cum sociis aliquot ingressurus, ex Dei revelatione nullum occursum latronem solus sciret dubio procul obfirmato animo viam carperet, ac securus cum sociis aliis timidus tamen, persequeretur profecereturque: ita, &c.

2. Opponit Soarius proxime & 3. de prædestinatione sine. Nec Ioannem Baptistam Paulum, & Apostolos confirmatos explorato in gratia, non habuisse prædestinationis, & suæ in gratia perseverantiae revelationem, nec eius pro illis asserendæ in scriptura fundamentum extare: sed assumptum, falsum est, ut rectè Vega citato numero 1187. §. *Inferret aliquid*, de morte enim, & martyrio suo, quo eius prædestinatio completa est habitam à Ioanne Baptista multo

antea revelationem Patres testantur, Andreas Cretensis oratione de amputat. capitis Baptistæ, scilicet. *Hic vero manifestum, & ante oculos positum nomen habebat ex tempore, ut minimum, Baptistæ Christi in Iordane, ut Nazianz. orat. 39. ad illa Iosue, v. 10. Ego à te debui baptizari, sic expellit. Adhuc pro te exploratum enim habebat fore, ut martyris baptizaretur* & tu venis ad me: hoc quoque propheta: futurum enim nuntiat, ut quomodo nuntiat Herodem Pilatus fureret, ita quoque cum prius non sumus, Christus sequeretur. Atque illud Baptistæ dictum de se, & Christo Domino dictum Iosue, illum oportet crescere, me autem minui, de capite etiam sui per martyrium immutatione dictum prophetice à Baptista sanctus Augustinus ceteris suæ revelationis, ac perseverantiae in gratia revelationem factam Apostolis fuisse constat primo: quia sancti pluribus aliis facta à sancto Thoma eiusque interpretibus asseritur 1. 2. questione 112. articulo quinto, plurimisque fide dignis historis: quare id Apostolis, quoad supernaturalia dona privilegiantur præ ceteris sanctis negari absque nimia audacia nequit: id de Paulo speciatim docet Vasquez proxime, §. *Adde Paulum*, ex illo: *quis electionis est mihi iste, ut parus, &c.* & sanctus Thomas ex illo: *scilicet non parus mea*. Melius impugnetur: quia felicissimus laicus ex Dei revelatione illa: hodie mecum eris in paradiso de sua prædestinatione, & perseverantia sui, alique sancti instante obitu suum revelationem ex fide dignis historis habuerunt, & tamen nec dimas, neque hi confirmati in gratia ab illo habiti sunt. Nec valet revelationem eiusmodi prædestinationis quidem eorum, non autem perseverantiae durante eorum in gratia, ad confirmationem requirit, ut videmus fuisse: sed quid dicit citatus Vega qui perseverantia diuturnitatem confirmationi in gratia impeditur: prout supra iudicabat: secundo revelationem prædestinationis, multo ante obitum tempore, ac subinde diuturnæ in gratia perseverantiae insignes aliquot sanctos habuisse fide dignæ etiam bibliorū testat, quos non proinde in gratia confirmatos celessem, secundo: quia Angelos bonos prædestinationis, ac perseverantiae suæ revelationem habuisse, docet Vega et sancto Augustino 11. de Genes. ad litteram capite 24. & 12. de civitate capite 11. quos tamen nemo confirmatos in gratia concedit: immo non fuisse ut indubitanter supponit Ruiz de Montoya de prædestinatione d. 50. sectione 4. numero 6. Adde numero 7. ut donum perseverantiae fuisse esse concessum, ut ut homini si in statu innocentie prædestinatione datur: quia meritis solum Christi, statu innocentie peccatum soluto aduenturi tantum donum servatum est: ac tandem Angelis bonis solum posse donum à Deo fuisse, non autem ipsum velle multis sancti Augustini testimoniis contendit: de his autem difficultatibus additamentis per otium nos contra de Angelis disputabimus.

3. Displicet tertio sententia præfata: quia confirmatio in gratia vitæ obfirmatio contra peccatum mortale, non stat in securitate illa, quam facit iudicium certum de eo quod gratia impugnetur, vel non aderunt, vel si adsint non vincunt, sed potius vincuntur: illud enim iudicium ortaque ex eo securitas acriter, fortiterque, ac omni arte pugnatæ contra peccatum, & ingruentes tentationes non facit, sed inertes potius, segnes victoriæ securitate, ac desides potius, & negligentes: id quod exemplo illo quod eam sententiam confirmabat Vega satis claret: qui enim certus non occurrentes gratias viam expectaret, securior quidem sociis de eo ignavis iter ageret, non autem ad pugnam parator, animoque ad contigendum pro vita, & pecunia tuenda cum grassatoribus, si occurrant, ardenter obfirmatiorque, ut patet, quod autem est antecedens necessitas non peccandi, seu peccandi absoluta impotentia confirmatione in gratia non asseratur afferri tamen ab ea aliquid possit, ac debeat, quo obfirmatior ex parte actus primi contra peccatum fortiorque, & confirmatior in gratia prædestinatus

Alatus reddatur certamine tertio ostendimus: quare nostri Vasquez, & Christophori de Vega fundamenta evanescunt: sed Balchazar. Alarez pro eadem sententia arguebat à paritate diplomatis confirmationis beneficii, quo & ius percipiendi fructus beneficii affertur beneficiario, & iuris illius perpetuitas, nisi vocetur paritate ad confirmationem prædestinati in gratia per revelationem prædestinationis & perseverantiae in gratia non habet, etenim confirmatio beneficii ius ipsum perpetuum percipiendi fructus, & impotentiam amovendi à iure illo beneficiatum, quæ ante illam non habebat affert beneficiario, reuelatio autem prædestinationis, & perseverantiae in gratia prædestinatione ipsa inclusa, & inducta prædestinat eas prædestinato, nec affert nec auget: sicuti nec beneficiario iam confirmato reuelatio, & ex ea ortum in eo iudicium, quasi reflexum de sua confirmatione, & iure per illam sibi quæsitio perpetuo firmus ipsi beneficium illud, & ius perpetuum percipiendi fructus minime faceret.

4. Soarez 2. 3. de gratia libro 10. capite 8. cum in aliorum sententiis non quiescat tandem numero 27. confirmationem in gratia à dono perseverantiae in illa nolletis differe censuit: id quod probat ex capite 2. ad Thellalon, & Psalm 36. ac 62. atque aliis scripturæ locis, quibus confirmare tantumdem valere, ac perseverantiam tribuere. Secundo: quia sanctus Augustinus confirmationem in gratia, cum perseverantia dono ubique confudit: cum tamen dona gratia diligentissime dividat: immo capite 11. & 12. dividens adiutorium quod datur homini posse perseverare si velit, & aliud, quo datur ut velit, & perseveret: atque hoc promissum esse Apostoli Ioan. 15. ubi fructum suorum permanentia promittitur, daturque cunctis, quibus, ut in bono perseverantissime stent à Deo donatur, ultra quod nihil confirmatio in gratia continet, & quicquid sanctus Thomas questione 24. de veritate articulo 9. de confirmatione in gratia docet dono perseverantiae convenire: & quicquid Salmeron noster præambulis notationibus ad epistolam Pauli, parte secunda, d. 14. & 15. de confirmatione in gratia, & perseverantia dono summa eruditione congestit indifferenter, ac mutuo utrique dono conveniunt: quoniam vero id contra statim apud sacros interpretes sententiam de aduentu Spiritus Sancti in Apostolos eos induendo virgine, & in gratia confirmando, & contra omnes Theologos utrumque donum distinguentes (ut constat ex Sancto Thoma, prima parte, questione 100. articulo secundo ad 1. aiente confirmationem in gratia non fieri necessario per confirmationem in illa, & questione 25. de veritate articulo 8. dicente confirmationem viatoribus fieri per eorum à bono immobilitatem moralem seu valde difficilem mobilitatem, ad malum) esse Soarez vidit, concludit numero 29. §. Sed licet, accidentiæ confirmationis in gratia donum à dono perseverantiae distinguat, ut gratia intensior à remissiore: ut scilicet donum perseverantiae constans maiori auxiliorum copia, & pro occasionibus cunctis, quæ maiore excellentia, & facilitate (utque subiectiva) contra maiores tentationes, & spirituales pugnas, in bono quis steter, & resistat malo, donum confirmationis in gratia sit, perseverantia vero, si minori copia auxiliorum, & ceteris, confert, iuxta ab ipso dicta prima parte, libro tertio, de prædestinatione capite 10. §. Dicere ergo possumus, & quidem sententia hæc verum habere possit, si ipse auxiliorum nomine habitus potenter inclinantes ad actus quibus peritiam in iustitia est contra omnia, quæ illam atque in illa perseverantiam quoquo modo impugnent, verum hos habitus auxiliorum nomine non intelligit: immo vero illos ad confirmationem in gratia minime pertinere arbitrat: quare verum non habet: quia confirmatio in gratia habituale quid, & permanens donum est, auxiliorum vero copia actuale quid, & transiens, nec simul pro occasione omni, sed diuini, & successivæ pro unaquaque occasione donatum.

5. Ledesma de auxil. quæst. unica princ. art. 5. ad confirmationem argumenti 6. confirmationis in gratia adiutamentum supra perseverantia donum in maiore perfectione gratia habitualis, quæ gratia consummata Bea-

torum patriæ sic simillima: in quo autem ea quam maxima similitudo stet, nec percipitur, neque ab ipso explicatur, nisi in impotentia absoluta peccandi, mortaliter, quam viatoribus confirmatis in gratia, sicut & Beatis ibi, ut vidimus supra, concedit. Porro Ferrara 3. contra gent. capite 70. sine in maiori perfectione, siue intensiva, siue individuali gratia habitualis confirmationem prior posuerat, sed quam maximam eius similitudinem gratia consummata Beatorum non admittit: addit vero ad confirmationis eius complementum Dei etiam erga confirmatum protectionem. Ferraram sequitur omnino Medina: verum Dei protectio externa per amotionem eorum, quibus perseverantia in gratia, impeteretur fortius, atque impediretur ad prædestinationem, & communem prædestinati cunctis perseverantiam spectat, ut ex brevitatione persecutionis Antichristi postrema pro prædestinatis cunctis facienda constat: & quidem fortioris diuturniorisque pugnae amotione succumbant non pro duris, obfirmationibusque ad pugnam militibus, sed pro delicatis, mollioribus, ac debilioribus militibus provideatur: quare ad prædestinatos, non autem ad confirmatos in gratia, & contra peccatum obfirmatos, poterit spectare: si autem Dei protectionem internam intelligant, per auxiliorum interiorum immisionem uberiorem iam sunt cum Soarez proxime impugnari: denique illud de maiore gratia habitualis, siue intensiva, siue individuali perfectione impugnatur: quia Hieremias sanctior Isaia temere dicitur nullo scripturæ fundamento: ex qua præ Isaia confirmatum in gratia fuisse satis constat. Secundo nullum habitum per se infusum ad actus suos voluntatem inclinare (necum potenter impellere) sed solum eius potentiam in actu primo ad illos complere ostendimus tom. 1. de ente supernat. controuersia de supernaturalibus habitibus. Tertio saltem ad frangendas naturales passionibus ad actus rationi adversos, & peccaminosos, quibus gratia habitualis impugnetur expugnetur nihil illos habitus, vel parum posse ex lapsu Adæ, Angelorum, præsertim Luciferi, diæque perfectissimorum hominum eis habitibus, & donis supernaturalibus ornatissimorum frequentibus lapsibus satis constat: quarto nullo habitu voluntatem, physicè, non solum prædeterminari, sed moveri adhuc diuinitus posse ostendimus tom. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. articulo 7. quinto (ut hæc omnia cessarent) gratia habitualis formale solum animi ornamentum, & perfectiū est, non autem actiue immediatè perfectiū, ex Theologorum consensu, etiam aliorum habituum supernaturalium actiūrum sit radix: in id enim solum admittitur, ut animam formaliter iustam, sanctam Deoque gratiam constituat: non ut eius potentiam actiūm ad supernaturales actus compleat adhuc, necum adigat, & inclinet: ergo maior eius perfectio, siue intensiva, siue individualis gratiorem solum Deo sanctioremque formaliter reddet prædestinatum, non autem magis actus supernaturalis, quo & peccato mortali resistatur, & gratia sanctificans conseruetur actiūm, Sexto demum cum gratia in qua quis confirmandus est maior, vel minor sit, & materia confirmationis, ac proinde mobilis de se à subiecto, in quovis gradu, & perfectione intra suam speciem habeatur: in nulla perfectione ipsius intra speciem suam potest eius confirmatio consistere.

CERTAMEN III.

De confirmatione in gratia, sententia nostra.

1. A Ssertio unica. Confirmatio in gratia ultra donum perseverantiae, etiam diutina, & longam necessitatem perseverantiae prædestinatione inclusam, habitum supernaturalem, non omnino per se infusum, sed actibus amoris Dei super omnia adquisitum, & intensiorem eo qui pluribus diuturnis, ac repetitis

petitis intensiusque valde actibus posset adquiri, quo moralis antecedens necessitas perficiendi in gratia, & peccandi mortaliter impotentia confirmatis in gratia assertur, & inducitur: est expressa Sancti Thomæ conclusio. questione 25. de veritate, articulo 8. qui in ea morali immobilitate ad peccandum, seu mobilitate valde difficili à gratia ad peccatum confirmationem in gratia constituit. Probatur primo ex datis aliarum omnium sententiarum impugnationibus. Probatur secundo: quia confirmatio in gratia, & obfirmatio contra mortale quodvis eius destructivum habitualis esse debet, & ex quo non logica solum & consequens necessitas perseverandi, & peccandi impotentia, sed saltem moralis antecedens proveniat: at nullo alio quam præfato habitu melius ea confirmatio in gratia, & obfirmatio generalis contra quodvis peccatum mortale esse potest: ergo in eo stat confirmatio in gratia. Minor probatur: quia obiectum formale eius habitus, & motuum actuum suæ prosecutionis amicitie Dei, siue fuge peccati ad quos voluntatem prædestinati inducit, ac movet generale est cum ad habitum gratiam, & amicitiam habitalem Dei conferendam, tum ad quodvis mortale ei adversum, in quavis materia sit fugiendum: & quavis actus amoris Dei super omnia id habeat etiam, tamen nec per modum habitus, siue habitualiter ac permanentem de se se non habet: tum quia physicè transiens de se est, quantumvis intensus sit: quare nec per se ipsum diuturnæ pugne, & victoriæ contra mortale quodvis inferre aptum natum esse potest, nisi per habitum permanentem, & in quo permanentem, & habitualiter solummodo perseverat: ceteri autem, & actus contritionis imperfectæ de mortalibus ob generale motuum, & ipsi adquiribilibus habitus, etiam habitualiter, & permanentem adferunt, ac proinde amissioni gratiæ per mortale quodvis, ex parte actus primi, tamen & ignobilis motuum est, quam confirmatis in gratia (scilicet ex prædestinationis sanctitate, & perfectione spirituali præstantissimos) debeat: & obfirmatio, seu confirmatio in gratia, & amicitia Dei directæ ex motivo solum amoris Dei super omnia esse potest: ceteri ex motivo solum se contententis commodum contra mortale omne attenditur gratia servetur, & se ita contentens indirectè in illa confirmetur.

2. Quod autem habitu præfato prædestinatus antecedentem moralem necessitatem permanendi in gratia, & impotentiam subinde moralem peccandi mortaliter, contra omnes quantumvis graves, diuturnas, & importunas tentationes (ut speciale perseverantiæ donum exigit) recipiat. Probatur facile: quia habitus pluribus, præsertim intensis actibus acquisitus, potenter à Deo potentiam ad similes actus impellit, ut antecedenter eam, etsi alias de se liberam, moraliter, determinet: quare, & communi estimatione agentis naturalis ad unum determinati ad instar efficiat operari: ut vulgari Proverbio. *Consuetudo est altera natura*, circumferitur, & obuiis cuius vitio assuetorum hominum comprobatur: inde illud Ioann. 5. Christi Domini ad Phariseos. *Quomodo potestis credere (doctrinæ fidei humilitatem suadente ubique, & redolente) qui gloriam (inanem, & mundi fastum) ab invicem accipitis, & gloriam, quæ à solo Deo est non queritis?* Et illud Ierem. 13. *Si mutare potest ahiops pellem suam, aut pardus varietates suas: & vos poteritis benefacere, & alia sexcenta, quibus moralem necessitatem assuetudine actionum, & habitu inde orto, & impotentiam abstinendi ab eis, agendique oppositum hominibus induci scriptura testatur: atqui habitus Amoris Dei super omnia per accidens à Deo prædestinatis huius infusus intensior est eo, quem diuturnæ actuum intensorum amoris illius, & frequenti repetitione acquirere ipsi possent, ut diximus: ergo moralem necessitatem perseverandi in gratia, ac impotentiam peccandi mortaliter prædestinatis eis facient, qua non nisi per summam fere difficultatem peccare mortaliter absolute queant: ut ad obfirmatum contra mortale animum est opus. Ne vero inde in ten-*

tationum gravium victoria confirmatis in gratia plurimum meriti minui obicias, etsi non prius eis oblectetur meritum, quia ex libertate physica absolute eis obfistunt: ita enim facendum est si minus, & quantum satis solum ad victoriam tentationis gratia sit, resistatur, ut in ea confirmatus in gratia quoniam non confirmatus meriti habeat minus: alitè nunquam à Deo minimo actu præstantissimæ sanctitatis, & perfectionis viti, quales confirmati in gratia sunt, peccatis ex charitate, & præfato habitu per accidens infuso resistunt, & in gratia perseverant, sed infirmitatibus, & perfectioribus, ad quos non physicam solum, sed moralem etiam habent licentiam.

3. Verum cum controuersia de animæ facultatibus, & tom. primo de Deo vno controuersia tertia multo auctoritatis, & rationis momento ostendimus voluntatem nulla qualitate physica non solum determinabilem physicè ex parte actus primi esse (ut contra Thomam Recentiores Dominicanos Vasquez, prima parte, d. 90. & sæpe alias doctè obferunt), sed neque esse physicè mobilem, & inclinabilem: explicandum restat, quidam intensissimus illius habitus per accidens, ad ipsorum confirmationem in gratia consumentem, prædestinatis aliquibus infusi nomine intelligamus: & quidem cum citatis locis voluntatem creatam intentionaliter solum mobilem, & inclinabilem, hoc est per aliquem obiectivum, & intentionalem, siue ex parte obiecti propositionem, esse docuerimus, nil aliud in nostra, ac vera sententia esse habitus ille intensissimus, moraliter determinans ad perseverandum in gratia, & obstitendum grauibus, ac vehementibus tentationibus ad mortale inducentibus præter habituale dictamen rationis intensissimum esse post de Deo cunctis creatis fuisse positum, siue priusvis bonis præferendo ei simile, quod ex frequentibus, diuque repetitis Amoris Dei super omnia actibus generetur, ac permanentem perseveret. Sed quidam dictamen illud est: nil sane aliud quam viuisissimæ speciei in memoria adferuntur quæ ex repetitione, eorum actuum, & obstitendum grauibus, ac vehementibus tentationibus ex quibus actus illi Amoris Dei eliciuntur, proveniunt: quo solum pacto virtutis cuiusvis dictamina in sanctis viris habitualiter permanent, & virtutis eius habitus inest: ex eo vero adeo intus, & viuis habituali dictamine confirmatis in gratia à Deo per accidens simul, semelque infuso adeo viuis actualia dictamina de Deo cunctis præferendo pro singulis occasionibus, & tentationibus subueniunt, ut male suade cogitationes, quantumvis vehementes, & acres motus in malum viribus moraliter, dissolvant, ac ferè physicè etiam destituantur: quo sensu (tempesti non suo) Ledelma locutio verum habere: quod scilicet confirmatio in gratia prædestinatorum aliquot in via, confirmatorum in gratia Beatorum in patria sit quamvis similia: Servata minimè propositione pro statuum diversitate: sicut enim Deo viuis iniquitatem ortum evidens clarumque de Deo cuiusque amicitia, & gratia cunctis creatis præferendo impotentiam physicam etiam peccandi Beatis inducit, ita etiam dictamen hoc confirmatorum in gratia viatorum moralem inducit peccandi impotentiam, ut vidimus.

4. Inde vero explicandum facile venit specialissimum atque Augustissimum Deiparæ privilegium confirmationis ipsius non solum in gratia, & amicitia Dei absolute, ac præcisè, sed in gratia, & amicitia Dei perfectione: quam specialem confirmationem in amicitia Dei perfectione, ex qua non solum nunquam venialiter peccaverit maxime, ac perfectissima omnium Mariæ lubens, & gratulabundus concedit: cum id à Deo facile per habitualia dictamina infusa intelligi ex dictis possit, & propugnari. Huic certè nobis sententiæ fidem, licetneque deinde non exiguum Doctissimus noster Salmeron libro primo controuersia

commentarior. in epistola Pauli parte secunda. d. 1. §. ult. qui incipit: *Vi tamen magnus Thomas*, sub suo. scribens. *Per gaudium in statu via ita potest homo bono adstringi, ut non nisi valde à seculis peccare valeat: propterea, quod ex virtutibus infusus vires inferiores reprimuntur, & voluntas in Deum fortius propendet, & ratio perfectior in contemplatione diuina veritatis: cuius contemplatio in seruu amoris proueniens hominem retrahit à peccato: quibus principium proximum, & actuale retractionis à peccato diuinam contemplationem exferuentibus amoris, actibus proueniens esse dixit, scilicet habituales, & permanentes, ut ad adhesionem hominis bono habituales de qua loquitur oportet: id quod explicari apius, quam per dictamen habituale in speciebus ex amoris feruentis actibus in memoria relictis, & aduersatis nequit: tamen Salmeron non ita plenè de habitibus natura sua adquisitis nobiscum sentiat, sed ex vulgatione tunc Schola Thomistica videtur locutus. Monet autem bene à confirmatione in gratia donum perferantia non esse excludendum, quia moralis, necessitas perficiendi in gratia, ac non peccandi mortaliter, ad confirmationem cuiusmodi necessitati physicam peccandi potentiam, absolutam non excludit, nec metaphysicam & logicam, seu consequentem impotentiam peccandi claudit: quare neque ex sola morali illa impotentia eos peccatores, & à gratia recessuros non esse, infallibile absolute non foret, si ex logica & consequente necessitate infallibilis perficiendi in gratia, & non peccandi mortaliter de facto confirmatio accederet, ut patet, & nos etiam certissime primo ex communi Theologorum mouebamus.*

CERTAMEN IV.

*De obduratione, seu induratione im-
piorum in malo, siue ad ma-
lum nostra sententia
statuitur.*

Impiorum induratio in peccato dupliciter accipi potest. Primo actiue, secundo passiue: & actiue quidem siue, ut sui principium actiue importat certum est à Deo non esse, si secundum omnia, quæ includit sumatur (quo valde à confirmatione in gratia discordat, quæ tota tota à Deo, ut vidimus & agente, passiuè, & intendente est) sed solum permissiue à Deo est, quatenus, vel peccandi vel perseverandi in peccato logicam necessitatem includit quam sicut, & peccatum Deus nec agit, neque intendit: cum tamen obdurator passiuè sumpta, & confirmationi in gratia omnino claudit. An vero reliquum, quod induratio in peccato, continet prouenire actiue à Deo possit erit inferius videndum: passiuè vero accepta induratio in peccato, est quam impius patitur, & à qua induratus dicitur in peccato: cum autem induratio passiuè impij in peccato, in aliquo peccati genere, vel in omni genere peccati esse possit, diuisi debet in indurationem in genere aliquo peccati, & secundum quid talem, & in absolutam, & simpliciter dictam indurationem, seu quæ induratio in omni peccati genere sit: quo induratio in peccato, à confirmatione in gratia valde differt: tum enim confirmatio in gratia, & contra peccatum siue animi obfirmatione contra omne peccatum esse non possit, quia mortale quodvis, cuiusvis generis, & in quacunque materia sit gratia aduersetur, confirmatio in gratia, & obfirmatio contra peccatum mortale, quin simpliciter, & absolute talis, & contra mortalia omnia generis, & materia cuiusque confirmatio sit esse non potest: obdurator vero cordis & induratio in peccato secundum quid subditi adhuc potest in indurationem scilicet ex parte materia, seu generis peccati, in quo solum sit aliquis, ut diximus, & in indurationem

secundum quid ex parte temporis, seu durationis: quia aliquandiu durat, & tandem in statu adhuc viæ: vitæque huius induratio cessat, & cor antea in peccato induratum, & obstinatum emollescit ut à peccatis in quibus, & ad quæ induratus extiterat, abstineat, & tandem aliquando resipiscat. Denique induratio tam secundum quid alterutro modo, quam simpliciter, & absolute in ordine ad tempus totum viæ, & mortalia cuiusvis generis omnia posse adhuc respectu alio ad auxilia gratiæ à malo retrahentia, atque inducentia in bonum simpliciter & absolute talem, ac secundum quid solum indurationem in peccato cogitari: & iuxta hunc respectum ea induratio secundum quid erit, quæ aliquibus solum gratiæ auxiliis restituta de se, & natura sua sit, tamen intensis & vehementibus, non autem omnibus, extraordinariis etiam, & miraculose prouidentia gratiæ sit restituta. Ea vero absolute, & simpliciter induratio in peccato eo etiam habito respectu censetur, quæ omnibus etiam extraordinariis, & miraculosis diuinæ gratiæ auxiliis restituta apta de se, natura sit. Dico autem omnibus non inclusis à Deo omnibus, ut aliqui pauculi in diuina potentia extraordinariissimi, & miraculosissimi prouidentia non clauderentur, quibus restitutus ita induratus non esset, ut eius nimis voluntas verè à Deo quo velit absolute possit, ut supremum Dei dominium in voluntatem omnem creatam (à quo nulla induratione eximitur) ut diximus seruetur: tum etiam, quia moralis impossibilitas, absoluta seu quam maxima impotentia recedendi à peccato non excluditur, ex eo, quod adeo extraordinariis auxiliis gratiæ possit superari. His prænotatis ad nostras conclusionem veniamus.

2. Dico primo: induratio in peccato reproborum propria & confirmationi prædestinatorum in gratia aduersans ultra consequentem necessitatem peccandi, & non abscedendi à peccato addit habitum intensissimum peccandi siue in aliquo peccati genere, si ex parte, & secundum quid ex parte materia, & obiecti induratio sit, siue absolute in omni genere, si sit absoluta, & simpliciter induratio: & ex quo permanenter ad peccandum diuturne si vicia suppetat diuturna, & contra vehementes, & frequentes Dei inspirationes, ac non abscedendum à peccato induratus impellatur, ac propendat: conclusio hæc ex dictis de confirmatione in gratia, & datis pro nostra sententia probationibus huc aduocatis satis probabitur: quod enim necessitas logica peccandi, & perseverandi in peccato, ad indurationem specialem, de qua loquimur satis non sit constat: quia alias reprobi omnes, qui ex vi reprobarionis eam logicam necessitatem habent, essent ex induratis in peccato, ad quos sane plerique eorum pro statu viæ non spectant: quare habitus permanens ad peccandum, ac non abscedendum à peccato ex parte actus primi addendus est ex quo permanentet, & pro quouis viæ tempore, & contra frequentes, & extraordinarias Dei vocaciones, & auxilia sit adeo ad peccandum propensus, ut moralis necessitas peccandi, & impotentia à malo recedendi ipsi permanentet inducatur: nihil enim aliud supra logicam illam peccandi, & adhaerendi mortali potest ad indurationem verosimiliter afferri, ac designari debet autem esse etiam ad diuturnam, & contra plures, frequentes, ac vehementes, & extraordinarias, ac miraculose etiam prouidentia Dei inspirationes, vocaciones resistentiam: alicui enim vehementi inspirationi imo, & aliquibus, ac per occasiones aliquas resistere peccatæque, & peccato adherere, nec resistere aliquandiu, non solum reprobis absolute, adhuc in aliquo peccati genere, non induratis, sed prædestinatis pleribus contingit: certe induratio hæc, & ex parte, ut sic dicam formæ absolute talis, tamen ex parte materia secundum quid, quia in aliquo solum peccati genere induratio est sæpe viatoribus contingit, atque eius generis fuisse censet Pharaonis indurationem in non dimittendo populo contra vrgens Dei, tot signis, & flagellis etiam intimatum, ac demonstratum præceptum, & alias in aliis peccatorum generibus, quas scriptura alibi commemorat, atque ex authenticis, & fide dignis de aliquorum obstinatiorum perditione historis didicimus.

3. Absolutam vero, ac simpliciter profusam omnique

PPp

peccatorum

peccatorum genere indurationem viatori alicui reprobato, etiam perditissimo contigisse non legi, neque obuenturam facile credam: ita enim vniuersum, & generatim omniogeno peccato mortali adherere, atque animum vehementer ad ea omnia impelli ex motu quod in omnibus mortalibus inueniatur esse solummodo potest: illud autem duplex solummodo inuenitur; scilicet peccati grauis & malitiæ, seu grauis etiam offensa Dei ratio: ob malitiæ autem, adhuc leuis, nedum grauis rationem vllum peccatum, nedum omnia, amari est prorsus impossibile: immo si materiæ circa quam, vel in qua peccata exercentur iucunditas, vtilitas, commodumve nostrum abesse, ea omnia necessario ratione malitiæ auersantur. Ratione vero offensa Dei grauis, quæ in omni mortali etiam reperitur, nisi ex odio formali Dei efficacissimo amari mortalia omnia nequeunt: cum autem odium hoc efficacissimum Dei, est absolute possit, vix de viatore aliquo credi prudenter possit, aut præsumi, multo sane minus habitus ex pluribus actibus eiusmodi procedens, & intensus, ad similes alios, & inde ad mortalium omnium amorem: quia graues Dei offensa sunt poterit impellens vt ad eiusmodi indurationem oportet obuenturus viatori alicui credetur: de facto ergo obduratio eiusmodi propria Dæmonum prudētia assimatione regulariter cōsēda est, an vero irregulariter alicui viatori de facto obuenit obuenturave sit ex dicendis de principio actiuo habitus permanentis quo induratio completur vt diximus, clarius commodiusque definitur: quid autem habitus ille à Deo poterit in malum, & peccatum impellens, ac moraliter necessitans sit ex dictis de habitu confirmationis in gratia satis constat.

4. Dico secundo: Præfatus habitus peccandi poterit in malum, & poterit impellens ac moraliter necessitans ad peccatum in genere, & materia aliqua peccati ac subinde induratio in ipso sepe, ac frequentius (vt minimum) ex actibus pluribus peccandi in eo genere, ab indurato effectuique progignitur. Probatur: quia habitus omnes adquisiti ad actus quosvis efficiendos naturaliter, ac subinde connaturali prouidentia æqueque ex parte actus primi & plurium, quo intensiores habitus sunt, repetitione procedunt: quod autem sit ex causis naturalibus suis, & connaturali prouidentia sæpe, frequentius, & plerumque de facto sunt (est ab aliis causis super, vel præter naturaliter fieri absolute possunt) ergo præfatus habitus intensus impellens, moraliterque ad peccatum in genere, & materia aliqua necessitans ex plurium frequentium ac intensorum actuum generis eiusdem repetitione generantur, & actus procedunt. Probatur secundo ex illo Ieremias 13. *Si mutare potest athiops pellem suam, aut pardus varietates suas: & vos poteritis benefacere, quibus moralis necessitas peccandi, & impotentia benefaciendi illorum in malo indurationem complens, & constituens significat* (vt diximus cet. 3. n. 2.) Propheta: statim autem rationem, & causam impotentie moralis ad bonum, & necessitatis etiam moralis ad malum subdit Ieremias, *Cum didiceritis malum*, id est malo idololatriæ, de qua ibi, fueritis assueti: similiter probatur ex Ioanne 5. quomodo vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis: & aliis scripturæ locis frequentibus: est autem valde obseruandum habitum hunc indurationis in peccato aliquo naturaliter actuum peccandi in illo genere multitudine, & repetitione adquisitum, non adeo impellere indurareque hominem in peccato, atque oppositus habitus confirmationis in gratia hominem in illa confirmet, & contra peccatum obduret: siquidem ille habitus naturali virtute, & actiuitate actuum creatorum producit, quorum est plurimum, & intensorum actiuitas longè minor, & est & exercetur, quam ea sit, quam Deus speciali confirmationis in gratia dono, vt specialissimum priuilegium, & effusus in paucos, adhuc ex prædestinatis, amoris signum exercet.

5. Dico tertio: præfatum habitum obdurationis in aliquo peccati genere potest absolute Deus se solum ipso, induratis per accidens infundere. Dixi in genere aliquo: nam de habitu obdurationis in omni peccato mortali genere alius examen & aliunde post modum est, est Valsqui nostri, & affeclarum, concl. 1. 2. c. 2. d. 90. c. 4. n. 11. §. *Prima quidem assuetis habitum vitium, in malum infundi à Deo per accidens posse nulla intentionis, aut*

propensionis limitatione, aut taxa mensuræ deservit: immo Valsqui ratio à paritate concursus ad peccatum obduri creaturæ à Deo, de omni & summa etiam intentione, ac proinde quæ satis ad indurationem in peccato illius generis sit æque, & aperte probat: cum non ad remissionem gradus actus peccaminosi, sed ad intentum, etiam summe concursum suum offerat, ac præterit Deus, ac proinde ad summam habitus intentionem, vel ad nullam infundendam paritatis ratio, & mens Valsqui, & affeclarum extenditur, fateor huic paritati facile assignari disparitatem posse: cum Deus decreto suo concurrere ad peccatum cum creatura ipsam ad peccatum nec induraturæ inclinationem trahat nedum à Deo poterit, atque habitus induratum ipsam in illud impellat, moraliterque ex parte actus primi necessitetur. Aliunde ergo conclusionem probamus: quia habitus illius infusione acquiritur Deo, vt auctori, creaturæ peccatum imputari: est enim per eiusmodi habitum moralis illa necessitas peccandi creaturæ recipienti inducitur, vt non nisi ex physice libera creaturæ determinatione peccatum ab ea admittatur cum non admitti, etiam eo habito præsupposito ab illo absolute posset: quare sibi tandem ipsi creatura debet quod peccet: confirmatur, quia tam exterius quam interius reactiones actus, ac vehementer in peccatum ex parte actus primi impellentes potest Deus creaturæ immittere, demodo ex fine vt labatur non sit, sed vt maior cum inde sit, & illustriori victoria triumphet, atque magis premium, & amplius coronam obineat, quam ille leues tentationes superaret, vel ex alio quo velis inesse fine: ergo, ex eodem fine poterit Deus habitum vitiosum intentum æqueque ex parte actus primi in peccatum impellentem infundere. Antecedens est certum, & in præcepto Domini de filij Isaac immolatione quo Abrahamum tentasse dicitur, comprobatur.

6. Confirmatur secundo: quia plures tam paræ indolis, & ad aliquod vitij genus adeo natura propensi, et dispositione, & prouidentia Dei circa causas naturales ipsorum procreantur, vt vix ex quo etiam ad vltimam perueniunt, & ne vix quidem, ab eius vitij exitu inspirationibus, & adhortationibus vehementer vanarum grauisimarum imminentium terrore, & infirmum dolore, & horrore possunt abstinere: ergo & habitum vitiosum indurationis in aliquo peccati genere quicquid hominem nihil magis impulsus, ac moralis necessitans ad peccandum in aliquo peccati genere ex parte actus primi apponit, poterit Deus per accidens infundere. Hæ autem confirmationes ideo veram habent, quia est in reque vehementer adeo propensio, & moribus cum necessitas ad bonum, & honestum exercitum virtutis opposita ex parte actus primi à Deo, vel tentationes vehementissimas immittente, vel naturales causas ad pessimum illam hominis indolem disponentes ac prouidente apponunt, cum tamen simul de sufficiente absolute auxilio ad obstatendum, resistendumque illis etiam potentissimis, & pessimis in malum propensionibus homini illi à Deo prouidentur, penes illum tandem hominem est quod prae se habeat, & immisit tentationi succumbat, & peccet. An vero de facto cum indurationis in aliquo peccati genere habitum indurato alicui immiserit immisitue sit? Certe Pharaoni à Deo immisit: idque vltra permissionem iacobdientie in populi retentione illis verbis, *Ego induxabo te Pharaonem*, significari, contra eam indurationem ex parte actus primi pugnatum à Deo tot portæ editis, plagis & flagellis fuisse, vt iustitiae, & potentia sui libertate demonstraret, & in eius perditione, & in populi sui libertate demonstraret: quid autem in aliis reprobis à Deo actum addidit de facto sit: nihilo potest prudenter à nobis determinari nisi eius habitus, & indurationis in aliquo peccati genere infusione à Deo, valde proportionatum sit superbiae supplicium.

7. An vero habitus indurationis omni ex parte absolute, & simpliciter talis, siue in omni genere peccati immitti infundique per accidens à Deo possit maior est difficultas: in qua pro affirmante sententia fundamenta aliquot extant. Primum ex proxime dictis: quia absque vlla diuina bonitatis, sanctitatis, & iustitiae, aliteriue diuini attributi infusione

Aura : quare citra omnem Dei indecentiam fieri à Deo possit : cum inde nullius culpæ à creatura, cui eiusmodi habitus, & generalis induratio in peccato à Deo per accidens infunderetur, admittit author, causare Deus esse, dicere possit, vt ex proximè dictis patet. Secundum : quia is habitus, & generalis in peccato induratio Demonibus, & damnatis cunctis ita à Deo infusa videtur : Ergo, & infundi etiam à Deo per accidens viatoribus poterit : Consequenter videtur legitima. Assumptum antecedens probatur : etenim Dæmones, damnati omnes statim ac via statu abscedunt, & statum damnationis pertingunt indurationem generalem illam in peccato omnigeno mortali patiuntur : eam autem acquisitum à se habitu non habent : ergo infuso per accidens à Deo habebunt. Minor probatur (nam reliqua probatione non egent : etenim Dæmones, & damnati plures vno, vel saltem non multis mortalibus commissis via, videlicet præstant abscedunt, nemque tot intensus odij Dei formalis, & expressi actibus intensus : quod ad generandum habitum odij Dei adeo intensum, vt ad indurationem generalem in peccato opus esse diximus : ergo cum habitum, & indurationem generalem in peccato, nec Dæmon, nec homo vllus à se adquisitum ex statu via secum ad statum illum damnationis adportat : sed neque instanti primo, & initio damnationis sue potest illum acquirere : cum non nisi pluribus intensus actibus odij formalis Dei, (quos omnes nequit damnatus instanti vno illo elicere) possit ab eis intensissimus habitus ad indurationem illam necessarius generari : Ergo is indurationis generalis habitus à Deo per accidens infunditur cunctis damnatis, siue Dæmonibus, siue hominibus, vt primo argumenti huius assumpto antecedente dicebamus.

8. Dico nihilominus quarto : Habitum indurationis generalis in peccato nequit Deus viatori alicui per accidens infundere, ni forte abusus gratie tantus immanibus, frequentibus, pessimisque omnigenis peccatis admittis in perditissimo aliquo viatorum (vltia mensuram quæ vt reor in aliquo ex reprobis erit) sit, ob quem eius habitus infusione puniri à Deo merito possit. Probatur conclusio quoad primam partem : quia non piis solum auribus, sed & rationi dissonum videtur, diuinamque dedecens bonitatem viatorem purè, necdumque vitio suo noxium malique meritum quoad mortalia perpetranda, in damnatorum exceptis penis, à Deo constitui, quid de se se, etiam originali præuiso à Deo hominis cuiusvis salutem desiderat. Dices posse Deum simul cum habitu illo auxilia potentissima eidem viatori decernere, ac providere, quibus habitus illius quantumvis maxima in malum propensio superetur, idque in ostensionem virtutis, & diuitiarum gratiæ suæ. Respondetur tunc habitum illum indurationem in peccato absolute non constituere cum necessitas logica peccandi sine qua induratio in peccato esse non potest, & cum qua solum, & coniunctim, ac nusquam se solo habitus illo potest indurationem constituere, viatori illi deficeret. Accedit : auxilio illo potentissimo simul ex parte actus primi posito, ex parte etiam actus primi vires habitus ad malum impulsivas frangi, debilitarique, vt ne moraliter determinent, necessitentque ad malum : immò etiam cum auxilium sufficiens tantæ virtutis motui in bonum conferretur, quanta esset habitus illius impulsiva virtus in peccatum : tunc enim ex parte actus primi voluntas in æquilibrio virtutis, & inclinationis ad vtrumvis maneret : quare ad neutrum moraliter necessitata, vt de se patet. Ex hac ratione conclusionis fundamenta sententiæ affirmantis euanciscunt. Primum : quia non inde negamus, quod author peccatorum Deus foret, sed aliunde. Secundum : quia etsi Deus habitus indurationis generalis in peccato damnatis cunctis foret, non inde inferitur similis habitus, & indurationis viatorum causam esse posse, ob rationem datam : ceterum nec damnato alicui, necdum omnibus, eius habitus, & indurationis causa

Christoph. de Ortega de Deo Vno, Tomus II.

Deus est : quia eorum obduratio non habitu, sed odio actuali Dei vehementissimo in damnatis completur, quod licet de se actus, nec permanens natura sit damnationis tamen status Dei odium actuale, sicut & mala cetera, continuum, permanens perpetuum, nunquam, nusquamque interruptum, neque æternitate tota interrompeadum facit damnatis : cuius permanentiæ defectu odium actuale Dei, etsi viatori contingeret, eius indurationem in peccato nec complectet, nec constitueret.

9. Secunda vero conclusionis pars facile probatur : quia à Deo immanibus, & frequentibus delictis viatoris alicuius satis rationis, & motui Deo apponeretur, vt citra bonitatis suæ indecentiam, & rationis suæ, ac nostræ dissonantiam statu illo, quoad peccandum, damnatorum, ipsum puniret. Addidi vero mensuram peccatorum illorum, nullius reprobi de facto pertingere : tum quia in nullo à Deo frequentia, multaque, & immania in omni genere peccatorum sunt, vt proportionem cum habitu generalis indurationis in peccato completum habeant, nec tantum demeriti, & motui habeat, vt ad statum illum infelicitissimum pro via statu viatori insigendum Dei bonitatem vincant, ac Deum trahant vel invitum idcirco cum generalis obdurationis habitum nulli reprobo à Deo infusum credo : immò nec indurationis specialis in aliquo peccati genere : si Pharaonem, vt diximus excipias. Neque enim Deus, in hominem sat ex vitia natura ad malum declinem, & propensum. *Tuncquam pariet inclinato, vt macerie depulsa*, vt Psalmo 61. dicitur, eius habitus infusione irrueret. Maxime cum sancti Augustini, & Patrum sententia ob vitia nostræ naturæ propensionem in malum potentiora, quam Adamo dederit, nobisque daret, si ad nos vsque innocentie status perueniret, gratiæ auxilia nobis prouiderit : immò, & magis longe efficacia ex Christi meritis, quam Angelis dedit, vt naturæ nostræ infirmitatem maiori gratiæ fulero, & supernaturalis auxilij adiutorio fulciret : de quibus controu. de Angelis, & innocentie statu agitur.

QVÆSTIO II.

*Ecquid vitæ, mortisque liber sit,
ac predestinationi, vel reprobationi addat.*

DE vitæ libro disputarunt Scholastici veteres in prima sententiarum (exceptis Scoto, Henrico, Gregorio, & Marfilio) Sanctus Thomas iterum prima parte, quæstione 23. vbi eius Interpretes Vasquez, Ruiz de Montoya, Ioannes Præpositus, Fasolus, etsi eam disputationem alij Recentiores Scholastici omiserint. Disputarunt item Sacri Interpretes ad Psalmum 68. versu 29. vbi latè Lotinus, Exod. 31. Daniel. 12. Lucæ 10. Apocalyp. 3. & 17. de mortis libro, etsi in sacris litteris expressa à Deo mentio non sit, est autem fundamentum maxime ex iis, quæ de libro vitæ dicuntur.